

Denboraren makina

NAGORE IRAZUSTABARRENA

Argizarizko paparazzia

ESTRASBURGO, 1761EKO ABENDUAREN 1A. Anne Marie Grosholtz, gero Marie Tussaud izenez ezaguna izango zena, jaio zen. Aita bi hilabete lehenago hila zen, Zazpi Urteko Gerran, eta ama Bernara joan zen bizitzera alabarekin batera. Oso gazte hasi zen Philippe Curtiusen etxean lanean. Curtius medikua zen eta anatomia irakasteko argizarizko irudiak egiten zituen. Gero argizarizko erretratuak ere egiten hasi zen.

1765ean medikua Parisera joan zen eta argizarizko figuren erakusketa prestatzen hasi zen. Urte hartan bertan Louis XVI.aren amorante Madame du Barryren erretratua egin zuen, gaur egun oraindik erabiltzen den molderik zaharrena. 1767an Grosholtz eta ama ere Parisera joan ziren Curtiusen babesean. Lehen erakusketa 1770ean zabaldu zuen hark, eta arrakasta handia izan zuen.

Grosholtz argizaria modelatzen trebatu zuen Curtiusek. Talentua lagun, haren laguntzaile izan zen eta 1778an argizarizko bere lehen figura osatu zuen, Jean-Jacques Rousseauena. 1780tik aurrera Louis XVI.aren arrebaren arte irakaslea izan zen eta berehala Versaillesen bizitzeko gonbitea egin zioten. 1789an

Frantziako Iraultza piztu zenean, Grosholtz errege jauregian bizi zen.

Frantziar monarkiarekin zeukan lotura zela eta, Izualdian atxilotu zuten. Lepoa gillotinatik oso gertu izan zuen (buruko ilea ere kendua zioten). Baina argizariarekin zuen trebeziak bizia salbatu zion; gillotinarren biktimen maskarak egiteko agindu zioten. Hala, Louis XVI.aren, Marie Antoinetteren, Maraten eta Robespierren hil ondorengo argizarizko erretratuak egitera behartu zuten.

Curtius hil zenean, 1794an, bilduma Grosholtzeri utzi zion. Ezagun bihurtuko zen abizena, aldiz, urtebete geroago eskuratu zuen, François Tussaudekin ezkondu zenean. 1802an Londresera egin zuen bidaia eta, Napoleonen gerrak medio, ezin izan zuen Frantziara itzuli. Urtetan bere bilduma Britainiar Uhartertan erakutsi ondoren, 1935ean Londreseko Baker Streeten erakusketa iraunkorra jarri zuen.

Madame Tussaud 1850eko apirilean hil zen, 88 urte zituela. Haren izena daukan museoa Londresko gune turistiko nagusietakoa da gaur egun eta adarrak ditu munduko hiri askotan.

WWW.PANORAMIO.COM

WWW.WEBSHOTS.COM

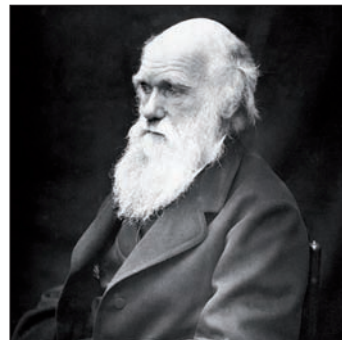
Ezkerrean, Marie Tussauden argizarizko irudia; eskuinean, Luis XVI.aren sendiarena; Frantziako errege-erreginei, gillotinatik pasa ondoren ere, argizarizko irudiak egin zizkieten.

Arrastoak

Darwinen etxean zotza burruntzi

ARAZO GENETIKOENGATIK hil ziren Charles Darwinen hiru seme-alaba, Santiagoko eta Ohioko unibertsitateetako hiru ikerlarik argitaratu berri duten azterketak dienez. Paradoxikoki, zientzialariak aztertutako odol-kidetasun legeek bere sendian eragina izan zuten. Darwin bere lehengusin

Emma Wedgoodekin ezkondu zen, eta hamar seme-alabetatik hiru oso gazte galdu zituen. Oinordekoen osasun ahula arrazoi genetikoaren ondorioa zela susmatu arren, ez zuen frogatu ahal izan. Orain, *Bioscience* aldizkarian argitaratutako ikerlanak arrazoi zuela dio.

WWW.WIKIMEDIA.ORG